



***„Válsághelyzetek hatása a
pénzügyi és a rendvédelmi
szektorra”***

Tanulmánykötet

2022

*„Válsághelyzetek hatása a pénzügyi és a
rendvédelmi szektorra”*

Tanulmánykötet

Dr. Szendi Antal 60. születésnapjára

Kézirat lezárva: 2022.

Kiadja:
a Magyar Rendészettudományi Társaság
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:
Szabó Andrea
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes

Felelős kiadó:
Szabó Andrea

ISBN: 978-615-6456-05-2

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Szerzők	8
Lektorok	10
Előszó és köszöntő!	12
Baráti köszöntések	14
Tanulmányok	24
Balázs Zsolt - Csaba Zágon - Nagy Klaudia: Válságkezelés az adó- és pénzügyi nyomozásban – a Covid19 világjárványra adott válaszok.....	26
Bogotyán Róbert Lajos: A felderítő tevékenység kiemelt szerepe a büntetés-végrehajtási intézetekben a Covid19 humánjárvány idején	40
Borzán Anita - Szekeres Bernadett: Gazdaságvédelem: számviteli értékelés szerepe a világjárvány hatásainak kezelésében.....	50
Czene-Polgár Viktória: Az óra körbe jár, de a forint marad – pénzügyi válságok és megoldási kísérletek 1892-től 1947-ig	62
Czenczer Orsolya: A koronavírus okozta válsághelyzet hatása a büntetés-végrehajtásra – rövid kitekintés	74
Erdős Ákos: Egyes „jövedéki drogok” iránti kereslet alakulása Magyarországon a Covid19 járvány első időszakában	82
Halasi Nóra: Az élelmiszerfogyasztás tendenciái az Észak-alföldi régióban.....	94
Lippai Zsolt - Csatári Károly: A budapesti Gozsdu-udvar rendezvényei biztosításának magán és közbiztonsági aspektusai	108
Magasvári Adrienn: A pénzügyőri szolgálat utánpótlásának kihívásai	124
Nagy Zoltán András: A lezárások kriminogén veszélyei.....	138
Pajor Andrea: Válság-adó-válságadó	150
Potoczki Zoltán: Válságadók az orosz-ukrán konfliktus tükrében.....	160
Suba László: Egy kommunikációs csatorna reneszánsza: Az újra „feltalált” telefon	170
Szabó Andrea: Rendvédelmi szervből központi hivatal – elemzés a jogszabályok tükrében	176
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: A járványok elleni védekezésben használt leggyakoribb védőeszközök tarifális besorolása, különös tekintettel a Covid19-re	186

Szerzők

- Balázs Zsolt, dr., mesteroktató,
pénzügyőr ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
balazs.zsolt@uni-nke.hu
- Bogotyán Róbert, dr., mb. tanszékvezető,
bv. ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Büntetés-végrehajtási Tanszék,
bogotyán.robort@uni-nke.hu
- Borzán Anita, Dr., PhD, egyetemi docens,
Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar,
Számviteli Tanszék,
borzán.anita@uni-bge.hu
- Czenczer Orsolya, Dr., PhD, egyetemi docens, tudományos főmunkatárs,
bv. alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Rendészettudományi Kar,
Büntetés-végrehajtási Tanszék,
czenczer.orsolya@uni-nke.hu
- Czene-Polgar Viktória, Dr., PhD., tanársegéd,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu
- Csaba Zágón, Dr., PhD., adjunktus,
pénzügyőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
csaba.zagon@uni-nke.hu
- Csatári Károly, kapitányságvezető-helyettes,
rendőr alezredes,
Budapesti Rendőr-főkapitányság, VII. kerületi Rendőrkapitányság,
CsatariKa@budapest.police.hu
- Erdős Ákos, tanársegéd,
pénzügyőr őrnagy
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
erdos.akos@uni-nke.hu
- Halasi Nóra, kockázatkezelési referens,
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága,
Kockázatkezelési Osztály,
halasi.nora@nav.gov.hu
- Lippai Zsolt, mesteroktató
rendőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,
doktori hallgató, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola,
lippai.zsolt@uni-nke.hu

- ▶ Magasvári Adrienn, tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- ▶ Nagy Klaudia,
 pénzügyőr főhadnagy,
 NAV Bűnügyi Főigazgatóság
- ▶ Nagy Zoltán András, Dr., PhD., egyetemi docens,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Gazdaságvédelmi-, Kiberbűnözés Elleni Tanszék.
nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu
- ▶ Pajor Andrea, dr., mesteroktató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
pajor.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Potoczki Zoltán dr., mesteroktató
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
potoczki.zoltan@uni-nke.hu
- ▶ Suba László, dr., tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
suba.laszlo@nav.gov.hu
- ▶ Szabó Andrea, Dr., PhD, tanszékvezető egyetemi docens,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
szabo.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Szekeres Bernadett, Dr., PhD, egyetemi adjunktus,
 Eötvös Loránd Tudományegyetem,
 Gazdálkodástudományi Intézet,
szekeres.bernadett@gtk.elte.hu
- ▶ Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes, mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu

Lektorok

- Magasvári Adrienn, tanársegéd,
pénzügyőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- Molnár Katalin, Dr., PhD., egyetemi docens,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Magatartástudományi Tanszék,
molnar.katalin@uni-nke.hu
- Nábrádi András, Dr., PhD., egyetemi tanár,
Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
nabradi.andras@econ.unideb.hu
- Németh Zsolt, Dr., PhD, egyetemi docens,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Kriminológiai Tanszék,
kriminologus@gmail.com
- Pallo József, Dr., PhD, habilitált egyetemi docens,
bv. ezredes, főtanácsos,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Tudományos dékánhelyettes,
pallo.jozsef@uni-nke.hu
- Szabó Andrea, Dr., PhD., tanszékvezető egyetemi docens,
pénzügyőr ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
szabo.andrea@uni-nke.hu
- Szendrei Ferenc, Dr., Ph.D., tanszékvezető egyetemi docens,
rendőr ezredes, rendőrségi főtanácsos,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék
szendrei.ferenc@uni-nke.hu
- Szlifka Gábor, Dr., PhD.,ellenőrzési igazgatóhelyettes
NAV Pest megyei Adó- és Vámigazgatóság
szlifka.gabor@nav.gov.hu
- Vágó Zoltán dr., főosztályvezető
bv. ezredes,
BVOP Felderítési Főosztály
- Vörös Géza, Dr. PhD., történész, levéltáros, főosztályvezető
Állambiztonsági Szolgáltatok Történeti Levéltára
voros.geza@abtl.hu
- Zsitnyánszky Lilla, okl. vámszakértő

Potoczki Zoltán*: Válságadók az orosz-ukrán konfliktus tükrében

Absztrakt

Válságok voltak, válságok lesznek. Az emberiség egész történetét válságok kísérik: éhínség, háborúk, járványok, gazdasági krízisek. A mai globális világban a válságok is globális szinten jelentkeznek, így kezelésük is globális szinten oldható meg. Így van ez az elmúlt 10 év gazdasági válságaival, köztük a jelenlegi orosz-ukrán konfliktus által generált gazdasági krízissel is. Jelen tanulmány az elmúlt évtized, ezen belül pedig az orosz-ukrán konfliktus keltette gazdasági válság magyar adóztatási szempontjait teszi vizsgálatá tárgyává.

Kulcsszavak: *adózás, válságadók, költségvetés, energianálság, orosz-ukrán konfliktus, globalizmus*

Abstract

There have been crises, there will be crises. The entire history of mankind is accompanied by crises: famine, wars, epidemics, economic crises. In today's global world, crises also occur on a global scale, so they could be managed only on a global scale. This is the case with the economic crises of the past 10 years, including the economic crisis generated by the current Russian-Ukrainian conflict. The present study examines the Hungarian taxation aspects of the last decade, and within that, the economic crisis caused by the Russian-Ukrainian conflict.

Keywords: *taxation, crisis taxes, budget, energy crisis, Russian-Ukrainian conflict, globalism*

Bevezetés

Az adó fogalmához az államháztartás rendszere felől közelítve megállapíthatjuk, hogy az adó a közpénzügyi újraelosztási rendszer legfontosabb eleme. Jogszabályon alapuló olyan fizetési kötelezettség, amely az adóalanyok tulajdoni korlátozásának segítségével, közvetlen ellenszolgáltatás nélkül, akár kényszerrel is behajtható, és az állam működésének fedezetét biztosítja törvényben meghatározott módon (Szilovics, 2014).

Adózásra az állam készlet, létezése az államhoz kapcsolódik. Az államnak feladatai vannak, amelyek teljesítése nem nélkülözhető, de sokba kerül. Ezt legnagyobb részben az adóbevételek fedezik. Az egyes adónemek aránya országonként más és más, ráadásul időben – az adott országon belül – is változik. Más a direkt (jövedelmi) adók és más az indirekt (fogyasztási) adók hatása. Nem mindegy, hogy az utóbbiak egységes vagy differenciált kulcsúak-e. Fontos, hogy az adóztatás növeli-e a jövedelmi polarizációt az adott társadalomban. Lényeges, hogy kik a teherviselői az adóztatásnak: azok, akikre kivetették, vagy másokat is terhel (Erdős, 2014). Minden adóügyi döntés végig gyűrűzik az egész gazdaságon – és ezzel összefüggésben – fontos hatást vált ki az érintett társadalomra.

Mindez hatványozottan igaz a válsághelyzetekben alkalmazott adókra, hiszen egy gazdasági krízis során a gazdasági élet szereplői, a társadalom egyes rétegei fokozott érzékenységgel vannak kitéve. A közelmúlt gazdasági válságait, annak hatásait felidézve megállapítható, hogy a válságok következtében a gazdasági teljesítmények jelentősen visszaesnek, tömegesen szűnnek

* dr. Potoczki Zoltán, pénzügyőr alezredes, mesteroktató, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Vám, -és Pénzügyőri Tanszék, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6959-6170>, Potoczki.Zoltan@uni-nke.hu

meg vállalkozások, csökken a foglalkoztatási ráta, felerősödnek a szociális feszültségek és többnyire ilyenkor megugrik a költségvetési hiány is (Pitti, 2010).

Jelen tanulmányban azt vizsgálom, hogy a globális válságok miként fejtették ki hatásukat Magyarországon. Milyen adózási-adóztatási megoldásokat talált hazánk gazdasági kormányzata? Milyen specialitásai vannak ezen megoldásoknak? Milyen hatásokat fejtettek, fejthetnek ki ezek a gazdaságra és a társadalomra? Írásomban ezekre a kutatási kérdésekre igyekszem válaszokat adni.

Gazdasági válságok az elmúlt bő egy évtizedben

A 2008-as gazdasági világválság idején megtapasztalhattuk, hogy az EU meghatározó tagállamainak intézkedései között egyidejűleg voltak gazdaságélénkítő, illetve költségvetési kiadásokat csökkentő elemek. A kormányzati kiadáscsökkentő intézkedések között jelent meg például az állami nagyberuházások leállítása, a közszférában foglalkoztatottak számának (bérének) csökkentése, a közszolgáltatások tartalmi szűkítése, a versenyszektornak nyújtott támogatások leépítése, s lényegében ugyanitt említendő a nyugdíjkorhatár emelésének kilátásba helyezése is. A kormányzati bevételnövelő intézkedések között a legkézzelfoghatóbb – bár nem minden ellentmondás nélkül – az adó- és járulék terhek emelése, a normatív szabályozástól eltérő speciális adók alkalmazása (pénzügyi intézetek adója, energiaszolgáltatók különadó kötelezettsége), a mobilizálható állami vagyontárgyak piaci értékesítése és – korlátozott körben – újabb államkötvények kibocsátása volt (Pitti, 2010).

Az adópolitika jelentős ösztönző szereppel bír, elsősorban az adózás befolyásolási funkciója révén. Ennek egyik eleme lehet többek között új típusú, illetve új adóalanyok körére kivetett adónemek használata. A válság hatására a globális gazdaságpolitika egyik fő prioritása lett a banki szabályozás újragondolása, a nemzeti adópolitikai eszköztár bevett részévé vált a bankadó, mint az adóbevételek növelésének egyik lehetséges eszköze. Az alkalmazott banki különadó-típusok és azok felhasználása azonban nem egységes. A pénzügyi rendszer adóztatása során két szempont került előtérbe: a bankmentésre felhasznált közpénzek „visszaszerzése”, továbbá az, hogy a jövőbeli krízisek esetén a bankmentés ne okozzon költségvetési terhelést (Pesuth, 2014).

A válság következtében az állam stabilizációs és redisztribúciós funkciója jelentősen felértékelődött. A 2008-as pénzügyi válság során számos olyan kihívás merült fel, amelyre a globális és az európai bankszektor nem, nem megfelelően, vagy csak részben volt felkészülve. Számos bank nem, vagy csak állami segítséggel tudta túlélni azt az időszakot. A pénzügyi válság által okozott zavarok az európai kormányok fiskális beavatkozását eredményezték. A bankszektor esetében, a kormányok a következő dilemma elé kerültek: kiegészítik a bankokat és elkerülik a bankcsődöt, ezáltal megvédve a lakosságot is, vagy hagyják csődbe menni a bankokat, ezáltal a lakosság elvesztené megtakarításainak jelentős részét (Pesuth, 2014).

Elmondható, hogy az Európai Unió gazdasági kormányzása a 2008-ban kitört globális gazdasági válság kezdete óta nagy léptékben fejlődött. A reformok hatására nőtt a Bizottság jelentősége abban a tekintetben, hogy számos új hatáskör került hozzá. Felértékelődött a szerepe a tagállami költségvetések elfogadásában, az adósságfékek létrehozatalában és a fiskális koordináció egyéb módozataiban (Végh, 2019).

A globális pénzügyi válságra az Európai Unió egyik legfontosabb válasza a bankunió volt. A bankunió fő elemei az egységes felügyelet, az egységes szanálási mechanizmus, az egységes betétvédelem, valamint az egységes szabálykönyv, de az egyes elemek csak fokozatosan kerülnek kialakításra. A bankunió kialakításának egyik döntő érve az volt, hogy a globális bankok a székhelyük szerinti országok GDP-jéhez viszonyítva túl nagyra nőttek, és egyértelművé vált, hogy az országok válság esetén képtelenek lennének megmenteni őket. Ennek megfelelően a

probléma kezelésére olyan felügyeleti és fiskális védőrendszer kell, amely alkalmas lehet a bankok megmentésére (Lentner, 2016).

A 2008-2009-es pénzügyi válság az európai pénzügyi csatornákon keresztül Magyarországon is érezhető nyomást fejtett ki. Ez a hatás kettős: a jelentős lakossági devizahitel-állomány a válság kirobbanása után a háztartások fogyasztásának szignifikáns csökkenését eredményezte, míg az általánossá váló üzleti bizalmatlanság a vállalati hitelezést korlátozta. A két jelenség keresztmetszetében a bankszektor állt (Atanaszov-Barczikay, 2017). Magyarországon is elkezdődött a fiskális szabályozás megerősítése és új pályára állítása. A korábban kihelyezett lakossági és vállalati devizahitelek halmozódó problémái, a csődbe kerülő kis- és középbankok számának emelkedése, a nagybankok hitelezési restriktiója és e tényezők által a mikro- és makroszinten megtapasztalható egyensúlytalansági problémák a változások igényét vetették fel (Lentner 2016).

A válság hatásainak kezelésére hazánkban „unortodox” döntések születtek, melyek hatására az adózást érintően is jelentős változások következtek be. A bankok és egyes pénzügyintézetek profitjára különadót vetettek ki. A bankadó miatt a banki hitelezés sokkal óvatosabb, ezért a hitelignnyel mindig együtt járó gazdasági növekedés – a bankadó kivezetéséig – kisebb mértékű volt. Válságadót vetettek ki – ugyancsak átmeneti időre szólóan – az energiaszektorra, a külföldi tulajdonban levő áruházláncokra és a távközlés területére (Siklós & Mladonyiczki, 2016). A válságadók jellemzően „kétélű fegyverek”. Egyfelől a központi költségvetés bevételeit növelik, amelyre nagy szükség van ilyen időkben, ugyanakkor az adókkal érintett szektorok a fejlesztést elhanyagolják, az ilyen jellegű adók rontják a direkttőke-import esélyeit és a beruházási hajlandóságot. Hasonló hatást váltott ki a tranzakciós illetékek bevezetése is, melyet a folyószámlákról történő átutalás és a folyószámlákról való készpénzfelvétel esetén kellett megfizetni. Az illetékfizetési kötelezettség fennmaradt a válságot követően is. Kihangsúlyozandó, hogy az államháztartás deficitje ily módon is csökkenthető, ugyanakkor rontja a bankok pénzügyi stabilitását (ha az illetéket nem sikerül áthárítaniuk a fogyasztókra), továbbá hitelezési hajlandóságukat és ezzel a gazdasági növekedés kilátásait (Erdős, 2014).

Összességében megállapítható, hogy az intézkedések vegyes eredményt hoztak a szűkebben vett költségvetés számára: a mérleg egyik serpenyőjében a költségvetésbe a bankoktól befolyó 2010-es 120 milliárd forint, 2011-es körülbelül 90 milliárd Ft szerepel. A mérleg másik serpenyőjében a növekvő kamatkülönbség (100 milliárd forint/év), az IMF-szakítás miatt megnövekedő finanszírozási költségek (a hitelkockázati (CDS) felár 2010 elejétől 2011 végéig 250 bázispontról 750 bázispontra emelkedett) és az alacsony hitelezési aktivitás szerepel. Az alacsony hitelezési aktivitás hatására Magyarország volt az elemzett időszakban Közép-Kelet Európa legalacsonyabb gazdasági növekedést felmutató országa. (Bozsik, 2012).

A Covid19 vírusjárvány miatt bevezetett kormányzati intézkedések, illetve a járványtól való félelem komoly gazdasági kihívások elé állították a világgazdaságot, így a magyar gazdaságot is. A gazdasági válságok nem jelentenek újdonságot a kutatók számára, de a jelenlegi válság, annak kialakulása és ezzel összefüggő hatása újszerű a gazdaságtörténetben, talán a háborús helyzethez hasonlítható leginkább. A legnagyobb kihívást a helyzet kezelése jelentette, hiszen a járványügyi veszélyhelyzet komoly gazdasági és társadalmi károkat okozott (Nagy, 2021).

A Covid19 járvány okozta gazdasági válság következtében hazánkban bevezetett rendkívüli jogrend azt eredményezte, hogy a rendeleti kormányzás keretében példátlan gyorsasággal születtek meg új jogszabályok, köztük a gazdasági károkat enyhíteni szándékozó különböző adózási, valamint új támogatási lehetőségeket tartalmazó rendelkezések is. A személyi jövedelemadó és járulékok vonatkozásában a turisztikai, vendéglátóipari, szórakoztatóipari, szerencsejáték, filmipari, előadóművész, rendezvényszervező és sportszolgáltatást nyújtó ágazatokban működő gazdasági egységekben – ideiglenes időtartamra – a foglalkoztatók mentesültek a munkavállaló után a munkabérral összefüggésben fizetendő közterhek

megfizetése alól, míg a munkavállaló munkabérét terhelő járulékok közül kizárólag a természetbeni egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettség állt fenn (47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet). Ideiglenesen mentesültek a szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettség alól a jogszabályban meghatározott valamely tevékenységet (pl.: vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás vagy műsor-összeállítás, műsorszolgáltatás) tényleges főtevékenységként végző személyek (61/2020. (III. 23.) Korm. rendelet). A bevezetett adóügyi intézkedések célja az volt, hogy a fenti szektorok vonatkozásában a foglalkoztatottság megmaradjon a járványügyi intézkedések ellenére is, de legalábbis az ne csökkenjen jelentős mértékben, helyrehozhatatlan károkat okozva ezen szektor szereplőinek, és ezzel – közvetve – a (központi és helyi) költségvetésnek. Az intézkedések egyik elemeként – a belföldi turizmus életben tartása céljából – a személyi jövedelemadó törvényben meghatározottaknál magasabb összegben határozta meg a Széchenyi Pihenő Kártya szálláshely, vendéglátás és szabadidő alszámláira béren kívüli juttatásként utalható összegek mértékét. A 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet kimondta továbbá, hogy nem terheli szociális hozzájárulási adó kötelezettség a Széchenyi Pihenő Kártyára utalt béren kívüli juttatásnak minősülő összeget. Mindezeket túl a járványhelyzettel összefüggésben szektorális különadók kerültek bevezetésre. A hitelintézetek 2020. december 10. napjáig, meghatározott ütemezésben és három egyenlő részletben kötelesek megfizetni az újonnan kivetett adót. Az adó alapja a törvény szerint megállapított 2020. adóévre vonatkozó adóalap 50 milliárd forintot meghaladó része. Mértéke 0.19% (108/2020. (IV. 14.) Korm. rendeletet).

Mindemellett különadó került kivetésre bizonyos TEÁOR szám alá eső belföldi kiskereskedelmi tevékenységekre. Az adó alapja a rendelet hatálybelépésének a napjától a vészhelyzet megszűnésének napjáig terjedő időszak bármely napját magában foglaló teljes adóévi – különadó-köteles – nettó árbevétel. Az adó mértéke sávosan került meghatározásra (109/2020. (IV. 14.) Korm. rendelet).

A jelen kihívása: az orosz-ukrán háború

A piacok épphogy ébredezőben voltak a Covid19 világjárvány okozta krízis következményeiből, amikor újabb csapás érte a világot: 2022. február 24-én kirobbant az orosz-ukrán konfliktus. A háború következtében élelmiszeripari válság (gabonahiány) állt be – ezzel összefüggésben az éhínség elől a fejlődő országok felől – újabb migráns-hullám elindulása fenyegetett. Mindemellett az EU-orosz szankció-csörte hozadékaként megroppant Európa – és ezen belül leginkább néhány kelet-közép-európai ország, köztük hazánk – energiabiztonsága. Az orosz gáz- és kőolaj- kitermelésnek köszönhetően a piacokon energiaár-robbanás állt be. Hazánkban mindehhez még az is hozzájárult, hogy a lakosság „rezsicsökkentés” jogcímen 2013-ban „befagyasztott” – kvázi hatósági – áron jutott áramhoz és földgázhoz. Ehhez képest a piaci árak már az energiakrízis kirobbanása előtt is jóval meghaladták a magyar háztartások által érzékelt rezsiköltségeket, ezt követően pedig – a magyar kormány által részben kivezetett hatósági ár (rezsicsökkentés) eredményeként is – az áram, a földgáz és az üzemanyagok piaci ára többszörösére nőtt. Jelen sorok írása közben, 2022. júliusában nem lehet megjósolni, hogy meddig tart az energiakrízis, nem tudni, mekkora árrobbanás várható az élelmiszer- és az energiapiacra, mindez mekkora inflációt, termelékiesést vagy -visszaesést generál az adott tagállamokban, így hazánkban is (Balogh, 2021). Mindenesetre sokat mondó tény az, hogy az Európai Központi Bank 11 év után 2022. júliusában emelt először kamatot, ahogy az is, hogy a Magyar Nemzeti Bank az elmúlt hónapokban folyamatosan emelte a jegybanki alapkamatot és ezzel párhuzamosan egyre magasabb mértékre helyezi az inflációs prognózisát.¹ Mindebből következően hazánkban a gazdaság erőteljes lassulása várható, de nem zárható ki a recesszió

¹ A jegybanki alapkamat alakulásáról bővebben: https://www.mnb.hu/Jegybanki_alpakamat_alakulasa. Az MNB inflációs előrejelzésének alakulásáról bővebben: <https://www.mnb.hu/letoltes/honlapra-fanchart-hu-15.pdf>; <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes/2022-06-30-inflacios-jelentes-2022-junius>

sem. Ennek okai részben a fentebb vázolt külső tényezőkre, részben pedig az alábbi belső tényezőkre vezethetők vissza. Egyfelől jelenleg nem érkeznek hazánkba – jogállamisági kritériumok teljesítéséhez kapcsolódó hiányosságok miatt - az EU-s pénzügyi források, holott nagy szükség lenne rájuk, másfelől pedig a 2021. és 2022. évekre jellemző túlzott mértékű költségvetési kiadások sem tették könnyűvé a központi költségvetés helyzetét. A válság hatásainak enyhítése céljából Magyarországon számos intézkedés² bevezetése vált szükségessé, ezek közül jelen tanulmány az adókat érintő változások bemutatására fókuszál.

A válsággal kapcsolatos egyik legfontosabb szabályanyag az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet, amely tartalmazza a legfontosabb adóváltozásokat. Emellett kiemelt érdemel még a kisadózó vállalkozások tételes adójának, a KATA-nak a módosítása is, amely hatalmas visszhangot váltott ki a gazdasági élet szereplőiből. A fenti Kormányrendeletben megtalálhatjuk "az államháztartás egyensúlyát megőrző különadók" szabályait, úgy mint a légitársaságok hozzájárulásának nevezett különadót, a cégautóadó emelését, a gyógyszerforgalmazási törvény módosítását, az energiaellátók jövedelemadójának módosítását, az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény szabályaitól való eltérés új szabályait, a népegészségügyi termékadó módosításait, a távközlési adó változtatását, a pénzügyi tranzakciós illeték módosítását, a biztosítási adóról szóló törvény változtatását, a jövedéki adóról szóló törvény módosítását, a kiskereskedelmi adó szabályainak változását, valamint a bányászati törvény eltérő szabályait. Érdemes mindemellett megemlíteni, hogy a meglévő különadó mellett extraprofitadót vetettek ki a bankok számára. A felsorolt adóváltozások közül a továbbiakban csupán néhány kerül kiemelésre, de mielőtt ezek elemzésébe fognánk, vessünk egy pillantást a külön adókból származó adóbevételek várható alakulására.

A különadó-bevételek várható alakulása 2022-ben és 2023-ban

	2022 előirányzat	2022-ben várt többletbevétel	2022-ben várható teljes összeg	2023-as előirányzat	2023-as növekmény a 2022-ben várható összeghez képest
tranzakciós illeték	232,5	50	282,5	323,5	41
pénzügyi szervezetek különadója	60,9	250	310,9	337,9	27
biztosítási adó	115,4	50	165,4	179,7	14,3
bányajáradék	38,8	130	168,8	240	71,2
energia ágazat befizetései	54,8	170	224,8	242,3	17,5
kiskereskedelmi különadó	76,3	60	136,3	172,7	36,4
telekom adó	53,3	40	93,3	96,4	3,1
légitársaságok különadója	0	30	30	30	0
gyógyszerforgalmazók	105,76	20	125	118,4	-7
reklámadó	0	15	15	15	0
Összesen	737,76	815	1552	1755,9	203,5

Forrás: Portfolio, 2022

² Ilyen intézkedések: a beruházások elhalasztása, kiadáscsökkentések, mint például a rezsicsökkentés részbeni kivezetése, adóemelések, adó-változtatások, átcsoportosítások (pl: KATA átalakítása) stb.

Amint az látható, a külön adókból származó többletbevétel 2022-ben várhatóan 815 milliárd forint összeget tesz ki. Ebből az összegből a legnagyobb bevétel – mintegy 250 milliárd forintnyi összeg – a pénzügyi szervezetek külön adójából jön majd össze.

Erre az összegre jön a tranzakciós illeték mértékének megemeléséből származó, mintegy 50 milliárd forintnyi bevétel. Tehát ezzel a kormányzati intézkedéssel a korábbi válság idején bevezetett és megmaradt tranzakciós díj további emelése következett be. Aggályos, hogy a tranzakciós illeték ilyen szintű emelése nem fogja-e korlátozni a készpénzhasználat visszaszorítására fordított eddigi kormányzati erőfeszítéseket, arról nem is szólva, hogy fennáll annak a veszélye, hogy a tranzakciós illeték – részben, vagy egészben – áthárításra kerül az ügyfelekre, ezzel is drágítva, visszavetve a banki szolgáltatásokat.

Jelentős többletbevételt hoz majd az energiaszektor különadója. A kőolajtermék-előállító a 2022. és a 2023. adóévre vonatkozóan különadó megfizetésére köteles. Az újfajta adó képlete a Brent és az orosz olaj árának különbözetén alapul. Az új, az energiaszektor, de lényegében leginkább a MOL Rt.-t érintő adó mértéke 25%. A MOL – a korábban megkötött orosz-magyar ásványolaj-szállítási szerződésnek köszönhetően – a világpiaci árhoz mérten olcsóbban jut hozzá a finomításhoz szükséges alapanyaghoz. Ennek az árkülönbözetnek/nyereségnek a kvázi negyedelésével komoly, mintegy 150-170 milliárd forintnyi többletbevétellel számolhat a költségvetés. Ennek egyik alapfeltétele természetesen az, hogy az orosz kőolajszállítmányok szerződészerűen megérkezzenek. Az EU-orosz kölcsönös szankciókivetések tükrében van némi kockázat ezen a területen.

A jövedéki adókulcsok emelése³ is várhatóan többletbevételeket hozhat. Az amúgy sem alacsony adókulcsokkal rendelkező jövedéki termékek után fizetendő adók mértéke egyfelől jelentősen emelkedik. Az adóemelés lényegében az összes jövedéki termékkört érinti, néhány kivétellel. A jövedéki adóbevételek várhatóan jelentős mértékben magasabbak lesznek a 2022-es évben előirányzott adóbevételekhez képest, annak ellenére, hogy bizonyos termékkörök esetén (leegyszerűsítve: 95-ös motorbenzin és gázolaj vásárlása esetén) hatósági árak bevezetésére került sor, ami ezen termékek vonatkozásában a jövedéki adókulcsok csökkentésével is járt. A 95-ös benzin és a gázolaj tekintetében hatósági árplafon bevezetése miatt a fent említett jövedéki termékek vonatkozásában azok piaci kiskereskedelmi ára és az árplafonnal terhelt kiskereskedelmi árak között literenként akár több száz forintos különbség is jelentkezik. Mindez tarthatatlan folyamatokhoz vezet. A jövedéki kiskereskedők jelentős része – a jövedéki adókulcsok néhány 10 forintos csökkentése dacára – nem tud rentábilisan működni, egy jelentős részük tönkre mehet, ami nemkívánatos események sorozatát indíthatja el, a kiskereskedelmi hálózat ritkulásához, illetve üzemanyag hiányhoz vezethet. Az irreálisan alacsony árak a lakosság túlzott mértékű fogyasztását eredményezik, ami nem kedvező az energiaválság közepette. A fenti folyamatok eredményeként (üzemanyag turizmus, túlzott lakossági fogyasztás) a 95-ös motorbenzin és a gázolaj magyarországi piacán elképesztő forgalomnövekedés állt be. 2022. év első hat hónapjában – az előző év első féléves adatbázisához mérten – a 95-ös motorbenzin esetén 46,7%-kal, a dízel esetén pedig 43,6%-kal nőtt ezen termékek fogyasztása (Portfolio, 2022). Mindez az érintett termékek jövedéki adójának csökkentése dacára is jövedéki adó és ÁFA bevétel-többletet eredményez.

A bányajáradék emelése szintén jelentős mértékű plusz bevételi forrásként ígérkezik, hiszen a várt többletbevétel eléri a 130 milliárd forint összeget 2022-ben. Emellett lényeges új kötelezettségeket is előír a bányászati tevékenységeket végző cégeknek a kormány. Ilyen például,

³ A jövedéki adóemelések alól kivételt képeznek az üzemanyagok adómértékei.

hogy idén és jövőre is a tavalyi mennyiséget kell kitermelni, és ha valaki nem teszi ezt, akkor büntetést kap, legalább a bányajáradékkal megegyező összegben.

A kiskereskedelemben is pótdóztatásra kerül sor⁴. Ez azt jelenti, hogy 2022-ben még nem emelkednek a sávos kiskereskedelmi különadó kulcsai, hanem az érintett cégeknek közel megduplázzák (80%-kal növelik) az adófizetési kötelezettségét. A 2023-ban kezdődő adóévben viszont már új adómértékeket kell alkalmazni a kormány döntése értelmében, a 4 sávos különadó esetében a 3 legfelső sáv adókulcsa emelkedik. A sávos kiskereskedelmi adó alsó két kulcsa változatlan marad (0% és 0,1%) és a két felső kulcs emelkedik (a 0,4%-os 1%-ra és a 2,7%-os 4,1%-ra).⁵ Ez az adóemelés – mivel várhatóan beépül a termékek árába – tovább fogja drágítani például az élelmiszer árakat, amelyek – az energiaárakkal együtt – beláthatatlan mértékű inflációt fognak generálni. Kérdéses, hogy néhány tízmilliárd forintnyi adóbevétel-növekedés megér-e annyit, hogy az amúgy is magas inflációt tovább emelő, azt gerjesztő hatású intézkedést vezessenek be.

A légiszektort sújtó különadónak a földi kiszolgálást végző cég lesz az adó alanya, amely viszont a gyakorlatban ezt tovább fogja hárítani a légitársaságokra, akik majd az utasokra. A szabályok – az adó mértékét tekintve - különbséget tesznek a célállomások között (például 10 eurónak megfelelő plusz összeg lesz az EU-ba történő utazás, de a tengerentúli út 25 euróval drágulhat emiatt). A Covid19 járvány óta veszteséges légiszektor megadóztatása nem szerencsés, ráadásul várhatóan az adóemelés összege megjelenik majd a repülőjegyek árában és a repüléshez kapcsolódó díjak összegében.

A kormány az idei évtől pótdót vezet be a biztosítási szektor számára is és ennek az adóalapja más, mint a meglévő biztosítási adóé. Részben ugyanarra vetíti a kormány, ami után a már létező biztosítási adót is fizetik a biztosítók: a casco, a vagyon- és felelősségbiztosítások, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítások aktuálisan keletkező díjbevétele. Ez azonban kiegészül az életbiztosításokkal. Nem a meglévő biztosítási adó megemeléséről van szó tehát, hanem egy olyan új, sávos "pótdóról", ami az életbiztosításokat érinti.

A KATA szabályainak 2022. szeptember 1-jétől hatályba lépő módosításai ellen számos foglalkozási ág képviselője fejezte ki tiltakozását, ugyanis a kisadózó vállalkozók többségének ezek után más, sokkal kevésbé kedvezményes adózási formára kell váltaniuk. A kisadózók tételes adójáról szóló 2012. évi CXLVII. törvény célja az volt, hogy egyszerű és átlátható, könnyen kezelhető adózási formát biztosítson a kisvállalkozók, egyéni vállalkozók számára.⁶

A jelenlegi válság magában hordozza annak lehetőségét, hogy a szürke- és a feketegazdasági szektor élénkülni fog, ideértve a rejtett foglalkoztatást. Lentner (2022) szerint nem szerencsés, hogy egy olyan adónem lett megbolygatva, amelyet éppen ennek a csökkentésére hoztak létre. A szürkegazdaság visszaszorításába rengeteg erő fektetettek az elmúlt bő évtizedben. A költségvetési fegyelmet megteremtették és a GDP 14-20 százalékára szorították vissza a szürkegazdaságot. Mindezt alapvetően jó törvényekkel és megfelelő ellenőrzésekkel sikerült

⁴ A kiskereskedelmi adóról szóló 2020. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kiskeradó tv.) szerinti adóköteles tevékenységet végző adóalanyok 2022. november 30-ig egyszeri, a 2021. évben kezdődő adóévre – több, a 2021. évben kezdődő adóév esetén a 2021. évben kezdődő utolsó adóéve – kiskereskedelmi adójának az adóéve naptári napjai alapján 365 napra számított (évesített) összege 80 százalékkal azonos összegű kiskereskedelmi pótdót kell megállapítania, megfizetnie és – az állami adóhatóság által rendszeresített nyomtatványon – bevallania.

⁵ A 2022-es évre vonatkozóan pótdót vet ki a kormány: az eredeti idén fizetendő adóteher még 80%-át kell befizetniük az alanyoknak, valamint 2022-ben ugyan nem emelkednek a sávos adónem kulcsai, viszont 2023-ban igen, az új adómértékek közül pedig az mindenképp meglepetés, hogy az adóalap 500 millió forintot meghaladó, de 30 milliárd forintot meg nem haladó része után 0,15 százalék lesz az adómérték a jelenleg 0,1%-ról, vagyis a legkisebb, különadóval terhelt cégeknek 50%-kal nőhet az adóterhük 2023-ban.

⁶ Az adó mértéke, amely minden egyéb adót és járulékot kivált, havi 50, illetve 75 ezer forint volt, mellékállásúaknál 25 ezer forint, az éves bevételi értékhatár pedig eredetileg 6 millió forint volt. Az utóbbi folyamatosan emelkedett, 2018-tól már 12 millió forintra. Az adó mértéke azonban nem változott.

elérni. A KATA szabályainak rapid megváltoztatása bizonyos területeken nagymértékben a szürkegazdaságba, illetve a feketefoglalkoztatásba fogja terelni az embereket. Épp ezért nem biztos, hogy a KATA-módosítás megérte költségvetési szempontból, mivel az állami bevételek érdemben nem nőnek majd. Könnyen lehet, hogy a szigorítás miatt vissza fognak jönni a számla nélküli kifizetések és a hasonló, a feketepiacra jellemző ügyletek (Domokos, 2022). A fentiekre tekintettel szerencsésebb lett volna a törvénymódosítást inkább a KATA adómértékének emelése, és/vagy sávossá alakítása irányába elvinni, nem eltérve a törvény eredeti koncepciójától és küldetésétől.

Összegzés

A mostani kiigazítás mértéke vélhetően elég lesz arra, hogy egyensúlyba hozza a büdzsét, de ez csak abban az esetben igaz, ha a kormány rendezi a vitás ügyeit az Európai Unióval és megállapodás születik arról, hogy a már betervezett EU-s pénzek valóban meg is érkeznek Magyarországra.

A különadók gazdaságra gyakorolt hatásával kapcsolatban a kormány bízik benne, hogy az általa csak extraprofit-elvonásnak minősített különadók nem változtatnak majd a cégek üzleti tervein, és nem fognak áremelkedéshez vezetni, azonban féltő, hogy ez nem minden esetben lesz így. Elég arra utalni, hogy például a légi közlekedésben nemhogy extraprofit nincs, hanem a mai napig nem állt még vissza a működés a koronavírus-járvány előtti szintre. Fontos kiemelni, hogy bár a különadókat a kormány két évre jelentette be, az elmúlt évek tapasztalata az, hogy az ilyen intézkedések gyakran nemcsak átmeneti jelleggel maradnak meg. Az extrán fizetendő terhekkel kapcsolatban kiemelés érdemel, hogy az összeg legnagyobb része (körülbelül harmada) a bankokra nehezedik, akik érvényesíteni tudják az új adót az árazásukban. Mindemellett féltő, hogy az extra adókkal sújtott cégek úgy érzékelik, a magyarországi profitkilátásaik csökkennek, és ez hatással lehet a jövőbeli hazai piacon betöltött szerepük mértékére is. Ha ma különadót vetnek ki egy ágazat nyereségére, akkor arra kell számítaniuk, mindez máskor is megismétlődhet, ezért kevésbé fektetnek be az érintett ágazatba. Lehet, hogy éppen ezen ágazatok fejlődése lenne fontos a jövedelmek gyarapítása, új munkahelyek teremtése szempontjából. Ezen, illetve más szolgáltató ágazatokat sújtó különadók bevezetése nálunk a 2010-es évek elején kezdődött és most újra elterjedni látszó gyakorlata gazdasági bizonytalanságot teremthet, amivel fékezheti a beruházásokat ezeken a területeken (Soós, 2022).

A különadók egyik alternatívája lehet az a megoldás, hogy az adott állam takarékosabban gazdálkodik: tartalékokat képez, „félretesz” rosszabb időkre. Amennyiben ezt évről-évre, következetesen teszi, akkor válság idején nem, vagy csak kisebb mértékben kell válságadókat bevezetnie.

Fentebbi gondolatmenettel összefüggésben a válságadók kivetésének szükségszerűségét csökkenthetné, ha Magyarország csatlakozna a nemzetközi adóügyi megállapodás részeseként a „globális minimum adót” alkalmazó országokhoz. A nemzetközi minimumadó a társasági adók vonatkozásában az évtizedek óta tartó, lefelé irányuló versenyt⁷ hivatott megakadályozni. Magyarországon időnként elszáll a költségvetés és megpróbálnak különadókkal stabilizálni, holott lehet, hogy nem is volna – vagy legalábbis nem akkora mértékű – költségvetési hiány, amit be kéne foltozni, ha lenne egy tisztességes mértékű társasági adórata. Ráadásul a különadók idővel állandósulnak és beépülnek az adórendszerbe, ami zűrössé, áttekinthetlenné, egyúttal igazságtalanná és szelektívvé teszi a költségvetést. A versenyképességet többféleképpen is lehet értelmezni. A globális minimumadó bevezetésével a relatív adóelőnyünk is fennmaradna. Míg „Nyugaton” harminc százalék vagy akár azt meghaladó a társasági nyereségadó, addig

⁷ A lefelé tartó versenyképesség alacsony adókkal kívánja idevonzani a külföldi működő tőkét, de a kevés beszedett adó miatt nincs elég pénz a kiadási oldalon a humán tőke, a technológia fejlesztésére, ami alacsony hozzáadott értékű gyárakhoz, összeszerelő üzemekhez vezet, és így nem zárkoznak fel soha a bérek.

Magyarországon így is csak effektív tizenöt lenne. Ráadásul egyetlen tagállam sem tudna ezen adókulcs alá licitálva adóoptimalizálásra játszani az egységesített társaságiadó-rendszer miatt, ha pedig valamelyik ország mégis így tenne, akkor a hiányzó adót az anyavállalat országának jogában állna begyűjteni (Czoboly, 2021).

Stabil költségvetési bevételi forrásként jelentkezhethetne a digitális multinacionális cégek (Facebook, Google, Apple, Microsoft) – nemzetközi megállapodásban foglalt módon történő – egységes megadóztatásának lehetősége. A globális digitális szolgáltatók nyereségük arányában ugyanis jóval kevesebb adót fizetnek, mint a hagyományos gazdaság szereplői, illetve nem biztos, hogy abban az országban adóznak, ahol hozzáadott értéket teremtenek. Annak érdekében, hogy a globális digitális szolgáltatást nyújtó vállalkozások adóelkerülési lehetőségei csökkenjenek, nemzetközi szintű egyeztetés indult az OECD-kezdeményezésére. A kezdeményezés értelmében a nagy technológiai cégek a tevékenységük szerinti országban is adóznának, nemcsak azokban az „adóparadicsomokban”, ahol a jelenlegi gyakorlat szerint kimutatják eredményeiket.

Az elmúlt bő évtized tapasztalatai azt mutatják, hogy egy-egy gazdasági válság számos intézkedést generál: költségvetési átcsoportosításokat, restriktív, jegybanki intézkedéseket és persze fontos válságkezelési elem az adórendszer „újragondolása” is. Ilyenkor születhetnek teljesen új adók, vagy épp meglévő adók hatályát kiterjeszthetik más adótárgyakra is. Jöhetnek adókulcs változtatások (emelések), létrehozhatnak új, vagy átalakíthatnak már meglévő adósávokat. Arra is van példa, hogy egy, már korábbi válság idején megalkotott külön adó oly mértékben beválik, hogy valamilyen szinten megmarad „békeidőben” is, aztán egy újabb válság idején megemelik a korábban ideiglenesnek szánt, majd végül állandósult adó kulcsait (pl. bankadó). A jelenlegi, energiaválságot kezelő adóváltoztatások egyik specifikuma, hogy miközben az energiaszektor egyes elemeit (pl. MOL), vagy épp az energiatermékeket is magában foglaló jövedéki termékeket általánosan megadóztatják, illetve megemelik az adókulcsokat, addig ezzel párhuzamosan a fogyasztókat leginkább érintő egyes, speciális jövedéki termékek (pl. 95-ös benzín, gázolaj) vonatkozásában adócsökkentést hajtanak végre, igazodva ezzel az érintett termékkörökre bevezetett ár-stophoz. Arra, hogy melyik intézkedés válik be, melyik nem, és melyek lesznek azok, amelyek korrekcióra szorulnak majd idő elteltével, a felhalmozott gyakorlati tudás birtokában derül fény. Egy biztos: a fajsúlyosabb adóügyi intézkedések nyomot hagynak az érintett gazdaságban és társadalomban egyaránt.

Irodalomjegyzék

- [1] Atanaszov D. & Barczikay T. (2017). A 2008-as pénzügyi válság hatása a magyarországi kereskedelmi bankok mérlegadatainak tükrében. *Köz-gazdaság: tudományos füzetek*, 12(3), 5-20.
- [2] Balogh A. (2021). Mi okoz inflációt? – A jegybanki politikák és az infláció kapcsolata. *Hitelintézési Szemle*, 20(4), 146-158.
- [3] Bozsik S. (2012). A magyar kormány bankokra vonatkozó törvényeinek és rendeleteinek gazdasági hatásai. *Gazdaságtudományi Közlemények*, 6(1), 21-37.
- [4] Erdős T. (2014). Az adózás, a hatékonyság és a gazdasági növekedés kapcsolatának néhány elméleti problémája. *Közgazdasági Szemle*, 1-76.
- [5] Domokos L. (2022). Lentner Csaba: válság előtt nem kellett volna szigorítani a katát (interjú). Letöltés dátuma: 2022. 07. 22., forrás: <https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/kata-ado-szigoritas-valsag-kormany-szurke-feketegazdasag.756488.html>
- [6] Lentner Cs. (2016). A gazdasági válság hatása a globális, uniós és hazai szabályozási környezetre. In Auer Á. & Papp T., *A gazdasági világválság hatása egyes jogintézményekre Magyarországon és az Európai Unióban. Interdiszciplináris és jogösszehasonlító elemzés* (pp. 45-85). Budapest, NKE.

- [7] Nagy Z. (2021). Fiskális és monetáris eszközök a járványügyi veszélyhelyzet gazdasági hatásainak mérséklésére. In Nagy Z. & Horváth A., *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei* (pp. 174-191). Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet. https://doi.org/10.47079/2021.nzha.kulon.4_7
- [8] Pesuth T. (2014). Adópolitikai változások a válság után – A bankadók térnyerése. *Közgazdaság: tudományos füzetek*, 9(4), 145-157.
- [9] Pitti Z. (2010). A gazdasági válság és az EU közteljesítési gyakorlatának változása. *Statisztikai Szemle*, 88(10-11), 1046-1062.
- [10] Portfolio (2022). *Kijött az adat: Elképesztő forgalmat generált a 480 forintos hatósági üzemanyagár*. Letöltés dátuma: 2022. 07. 14., forrás: <https://www.portfolio.hu/uzlet/20220714/kijott-az-adat-elkepeszto-forgalmat-generalt-a-480-forintos-hatosagi-uzemanyag-556325>
- [11] Siklós M. & Mladonyiczki B. (2016). A különadók szerepe az adózásban. *Gazdaság és Pénzügy*, 3(4), 273-304.
- [12] Soós K. A. (2022). *A különadó évekre visszavetheti Magyarország fejlődését, a bérekre és a munkahelyekre is hatása lehet*. Letöltés dátuma: 2022. 06. 02., forrás: <https://www.portfolio.hu/krtk/20220602/krtk-a-kulonado-evekre-visszavethi-magyarorszag-fejlodeset-a-berekre-es-a-munkahelyekre-is-hatasa-lehet-547969>
- [13] Szilovics Cs. (2016). *Adójogi ismeretek*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar.
- [14] Teski N. & Pulay Gy. (2021). Rábírhatók-e a globális digitális szolgáltatók a méltányos közteljesítésre? *Pénzügyi Szemle*, 66(1), 7-23. http://doi.org/10.35551/PSZ_2021_k_1_1
- [15] Végh M. Z. (2019). A 2008-as válság hozadékai az EU számára: gazdaságpolitikai koordinációból gazdasági kormányzás. *Európai Tükör*, 22(2), 7-25. <https://doi.org/10.32559/et.2019.2.1>

Jogforrások

- [1] 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről
- [2] 61/2020. (III. 23.) Korm. rendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet közterhekkkel kapcsolatos részletszabályairól és egyes új intézkedésekről
- [3] a Bizottság C (2020) 2146. számú határozata a 2020-as COVID-19-járvány hatásaival szembeni fellépéshez szükséges áruk behozatalivám- és hozzáadottértékadó-mentességéről
- [4] a 108/2020. (IV. 14.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Akcióterv végrehajtása érdekében a Járványügyi Alap feltöltését szolgáló hitelintézeteket terhelő adóról
- [5] 109/2020. (IV. 14.) Korm. rendelet A Gazdaságvédelmi Akcióterv végrehajtása érdekében a Járványügyi Alap feltöltését szolgáló kiskereskedelmi adóról
- [6] A Kormány 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelete az extraprofit adókról
- [7] a 2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról